

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul XI — Nr. 178

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 26 aprilie 1999

SUMAR

	Pagina		Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 13 din 9 februarie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată	2-5	Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru	11-13
Decizia nr. 20 din 9 februarie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 53/1992 privind protecția persoanelor handicapate și ale art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială	5-7	Decizia nr. 32 din 2 martie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 131/1996, modificată prin Ordonanța Guvernului nr. 26/1997 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 15/1996, aprobată și modificată prin Legea nr. 88/1998	13-14
Decizia nr. 22 din 11 februarie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal	7-8	Decizia nr. 36 din 9 martie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 pentru întocmirea bilanțului contabil special și regularizarea unor credite și dobânzi clasificate în categoria „pierdere” la Banca Agricolă — S.A., aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998	14-16
Decizia nr. 28 din 23 februarie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 19 lit. d) și ale art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi	9-11		
Decizia nr. 30 din 23 februarie 1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din			

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 13**

din 9 februarie 1999

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991
pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială,
a ordinii și liniștii publice, republicată**

Lucian Mihai — președinte
 Costică Bulai — judecător
 Constantin Doldur — judecător
 Kozsokár Gábor — judecător
 Ioan Muraru — judecător
 Nicolae Popa — judecător
 Lucian Stângu — judecător
 Romul Petru Vonica — judecător
 Gheorghe Bătrânu — procuror
 Gabriela Dragomirescu — magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată, excepție ridicată de Dan Iosif, Zainea Gheorghe, Gorodea Tiberiu Silviu Ioan, Zlotea Marian, Schicht Mariana, Macovei Dragoș Geni și Radu Sorin Daniel în Dosarul nr. 9.380/1998 al Judecătorei Sectorului 3 București.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 26 ianuarie 1999, în prezența părților: Dan Iosif, personal și asistat de avocat Iorgovan Antonie, Schicht Mariana, Gorodea Tiberiu Silviu Ioan, Zlotea Marian, Radu Sorin Daniel și a reprezentantului Ministerului Public, lipsă fiind celelalte părți, legal citate: Zainea Gheorghe și Macovei Dragoș Geni. Dezbaterile au fost consemnate în încheierea din acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 2 februarie 1999 și, apoi, pentru data de 9 februarie 1999.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 1 septembrie 1998, Judecătoria Sectorului 3 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată, excepție ridicată de Dan Iosif, Zainea Gheorghe, Gorodea Tiberiu Silviu Ioan, Zlotea Marian, Schicht Mariana, Macovei Dragoș Geni și Radu Sorin Daniel.

În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 2 pct. 11, „în special” teza finală — „ori refuzul de a le părăsi la cererea organelor de ordine” — din Legea nr. 61/1991, se arată că textul este specific „regimurilor autoritare” și nu poate fi acceptat într-o țară democratică, fiind contrar prevederilor Constituției, reglementărilor internaționale și jurisdicției Curții Europene a Drepturilor Omului. Se susține că art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 contravine Constituției României, și anume:

— art. 1 alin. (3), care stabilește principiul statului de drept și al democrației, prin aceea că, datorită neclarității textului legal, care ar trebui să prevadă „refuzul nejustificat” de a părăsi sediul unei instituții publice, se creează posibilitatea unei conduite abuzive din partea organelor de ordine;

— art. 49 alin. (2), referitor la principiul proporționalității, deoarece, deși Constituția nu reglementează în mod expres „dreptul de protest prin declararea grevei foamei”, reglementează dreptul la grevă, libertatea întrunirilor, dreptul de petiționare, libertatea de exprimare, dreptul la viață, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la asociere. Într-o interpretare sistematică, „dreptul de protest prin declararea grevei foamei apare ca un corolar al existenței celor 7 drepturi fundamentale, dar într-o interpretare restrictivă, ce se bazează pe analogia legii, el ne poate apărea ca o dimensiune a dreptului la grevă, când este vorba de membrii unei asociații constituite pe alte criterii decât cele profesionale”. În orice interpretare, protestul prin greva foamei presupune „obligatia din partea agenților, a funcționarilor și a demnitarilor publici de a nu face ceea ce este de natură a goli protestul de conținut”. Chiar dacă nu există tratate și pacte internaționale cu privire la greva foamei, conținutul acestui drept este impus, fără putință de tăgadă, prin uzanțele naționale și internaționale. Locul unde este declarată greva foamei apare ca fiind un element fundamental al dreptului însuși, iar evacuarea forțată, a celui aflat în greva foamei, fără decizia medicilor, echivalează cu încălcarea dreptului.

Se susține, de asemenea, că textul contravine reglementărilor internaționale, și anume:

— Declarației Universale a Drepturilor Omului, care face parte din dreptul intern, art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 nefiind în concordanță cu art. 1, 2, 7, art. 29 alin. 2 și art. 30 din aceasta; greva foamei, în loc să rămână o formă de protest a persoanelor fizice împotriva „autorității abuzive”, care acționează „cu exces de putere”, riscă să devină un instrument al politicianismului; greva foamei este expresia manifestării „libertății de opinie”, iar acest drept implică „dreptul de a nu fi tulburat pentru opiniile sale”, în timp ce articolul criticat admite acțiunea în forță a organelor de ordine;

— Pactului internațional relativ la drepturile economice, sociale și culturale, care consacră drepturi fundamentale ale omului stabilite „pe cale cutumiară”, respectiv dreptul la greva foamei pe care autoritățile l-au încălcat;

— prevederilor Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante, precum și ale Convenției privind statutul refugiaților, deoarece „invită practic organele de ordine să creeze dureri sau suferințe celor care refuză a părăsi sediile”.

Totodată se mai susține că textul atacat contravine art. 3, 5, 10, 17 și 18 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, știut fiind că restrângerile drepturilor legale trebuie să apară ca măsuri necesare într-o societate democratică; sancțiunea avută în vedere, oricât de mică a fost, nu apare ca necesară într-o societate democratică.

Exprimându-și opinia asupra excepției de neconstituționalitate ridicate, instanța consideră că, deși Legea nr. 61/1991 este anterioară Constituției, modificarea acesteia prin Legea nr. 132/1996 echivalează cu receptarea sa

expresă de către noul regim constituțional și deci nu se pune problema aplicării prevederilor art. 150 alin. (1) din legea fundamentală. Apreciază, de asemenea, că în speță nu sunt cauze de inadmisibilitate în sensul art. 23 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992. Pe fond, instanța arată că întreaga argumentare a excepției de neconstituționalitate este construită în jurul dreptului la greva foamei, ca drept impus pe cale cutumiară. Dreptul la greva foamei, ca natură, se află în strânsă legătură cu dreptul unei persoane de a dispune de ea însăși și cu libertatea de exprimare, drepturi prevăzute la art. 26 și 30 din Constituție. Se mai arată că toate reglementările interne și internaționale prevăd posibilitatea unor limitări și restrângeri în exercitarea drepturilor. Art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 exprimă faptul că legiuitorul a apreciat că pătrunderea, ocuparea ori refuzul de a părăsi spațiile expres și limitativ prevăzute de lege, în care accesul sau ocuparea s-a făcut cu nesocotirea unor norme legale instituite în prealabil, prezintă gradul de pericol social specific unei contravenții și trebuie sancționată în consecință. Deși teza finală a art. 2 pct. 11 nu circumstanțiază în concret ipoteza refuzului de a părăsi spațiile menționate la cererea organelor de ordine, este evident că a fost avută în vedere fie situația în care o persoană pătrunde în spațiul respectiv cu încălcarea normei de acces, fie situația în care, deși a respectat normele de acces, persoana în cauză aduce atingere ordinii publice prin conduita sa ulterioară. Instanța mai arată că declararea grevei foamei în sediul Guvernului și rămânerea în sediu, peste program, reprezintă o încălcare a normelor legale. Art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 reprezintă o restrângere legală și proporțională a exercițiului dreptului la greva foamei, iar textul nu contravine art. 26 alin. (2) și nici art. 49 din Constituție. În concluzie, opinia instanței este în sensul respingerii excepției de neconstituționalitate.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al Guvernului se apreciază că prevederile art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 sunt constituționale, deoarece atât dispozițiile din Constituție, cât și reglementările internaționale recunosc și garantează drepturi și libertăți „în anumite limite” și cu posibilitatea restrângerii exercițiului lor, iar conform art. 49 din Constituție restrângerea exercițiului trebuie să fie legală, proporțională și să nu afecteze existența dreptului. Astfel legiuitorul a înțeles să sancționeze pătrunderea, ocuparea fără drept și refuzul de a părăsi, la cererea organelor de ordine, unele instituții. Se consideră că, și în cazul în care pătrunderea într-o instituție s-a făcut în mod legal, refuzul de a o părăsi, la cererea organelor de ordine, constituie contravenție. Cu referire la dreptul la greva foamei „ca formă de protest necontestată”, se arată că declararea acesteia nu trebuie să aducă atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale altor persoane și nici normelor care vizează ordinea publică. În speță, restrângerea acestei libertăți este legală și proporțională cu situația care a determinat-o.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Potrivit art. 144 lit. c) din Constituție și art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, modificată și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 9 din 24 ianuarie 1997, prevede: „*Constituie contravenție săvârșirea oricăreia dintre următoarele fapte, dacă nu sunt comise în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni: [...]*”

1) pătrunderea, cu încălcarea normelor legale de acces, în sediile autorităților publice centrale și locale, instituțiilor publice, instituțiilor de învățământ și spațiilor aparținând acestora, indiferent de destinația lor, regiilor autonome, societăților comerciale, partidelor sau altor formațiuni politice, organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale, ambasadelor și reprezentanțelor altor state ori ale organizațiilor internaționale de pe teritoriul României, precum și ocuparea fără drept a terenurilor aparținând ambasadelor și reprezentanțelor sau a terenurilor situate în perimetrul acestora ori refuzul de a le părăsi la cererea organelor de ordine.”

Excepția cu care Curtea Constituțională a fost sesizată prin Încheierea din 1 septembrie 1998 vizează neconstituționalitatea art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991, teza finală „ori refuzul de a le părăsi la cererea organelor de ordine”, precum și neconstituționalitatea restrângerii exercitării dreptului la greva foamei.

I. Examinând critica potrivit căreia teza finală a art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 — „ori refuzul de a le părăsi la cererea organelor de ordine” — este neconstituțională, deoarece redactarea corectă a textului ar fi „refuzul fără drept” sau „refuzul nejustificat”, cu reglementarea unei căi de atac în ceea ce privește aprecierea acestui refuz de către organul de ordine, Curtea Constituțională constată că aceasta este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Conform art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, republicată, „*În exercitarea controlului, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra problemelor de drept, fără a putea modifica sau completa prevederea legală supusă controlului*”. În speță, se solicită Curții Constituționale să constate că textul criticat este neconstituțional datorită unei omisiuni de reglementare. Controlul de constituționalitate nu poate privi omisiuni de reglementare, deoarece, altminteri, Curtea Constituțională s-ar transforma în legiuitor.

În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale, cuprinsă, de exemplu, în deciziile nr. 207 din 5 iunie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 77 din 18 februarie 1998, nr. 213 din 12 iunie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 79 din 19 februarie 1998, și nr. 38 din 26 februarie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 177 din 13 mai 1998.

II. Din analiza criticii referitoare la neconstituționalitatea restrângerii exercitării dreptului la greva foamei, Curtea Constituțională constată, de asemenea, că aceasta este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Dreptul la greva foamei nu este un drept constituțional, nominalizat ca atare printre drepturile și libertățile fundamentale reglementate de Constituție în cap. II al titlului II „Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale”. Art. 40 din Constituție reglementează dreptul la grevă ca un drept care aparține salariaților, pentru apărarea intereselor profesionale, economice și sociale, drept ce poate fi exercitat în

condițiile și în limitele stabilite de lege. Nici reglementările internaționale invocate de autorul excepției — Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice — nu prevăd dreptul la greva foamei. De altfel, însuși autorul excepției de neconstituționalitate recunoaște că dreptul la greva foamei s-a impus ca drept fundamental al omului prin cutumă, invocând în acest sens art. 5 alin. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, potrivit căruia: „*Nu se poate admite nici o restricție sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului, recunoscute sau în vigoare în orice țară în virtutea unor legi, convenții, regulamente sau cutume, sub pretextul că prezentul pact nu recunoaște aceste drepturi sau le recunoaște într-o măsură mai mică.*”

Din cele arătate rezultă că dreptul la greva foamei nu este prevăzut nici de Constituție, nici de reglementările internaționale, pentru a face posibilă aplicarea art. 20 alin. (1) din legea fundamentală, potrivit căruia „*Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte*”. Greva foamei este o modalitate de protest sau de exprimare a opiniilor, iar nu un drept constituțional a cărui exercitare a fost restrânsă, așa cum susține autorul excepției de neconstituționalitate.

Din această perspectivă, greva foamei poate privi, așa cum se arată și în motivarea excepției, exercițiul mai multor drepturi și libertăți. Legislația, doctrina și jurisprudența au respins și resping constant existența unor drepturi sau libertăți absolute. Trebuie menționat, în acest sens, art. 4 din Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului (Franța, 1789), potrivit căruia: „*Libertatea constă în a putea face tot ceea ce nu este în detrimentul altuia; astfel exercitarea drepturilor naturale ale fiecărui om nu are alte limite decât pe acelea care asigură celorlalți membri ai societății posibilitatea exercitării aceluiași drepturi. Aceste limite nu pot fi determinate decât prin lege.*”

Din dispozițiile actelor juridice internaționale rezultă că asigurarea unui just echilibru între interesele individuale și interesele celorlalți sau interesul general este o exigență imperativă. Astfel Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin art. 10, care reglementează libertatea de exprimare, stabilește la alin. 2 că: „*Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*” Practic, convenția preia din dispozițiile art. 29 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care se referă la **îndatoriri** ale individului față de colectivitate, la **îngrădiri** stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor celorlalți și în vederea satisfacerii **cerințelor juste** ale moralei, **ordinii publice** și bunăstării generale, într-o societate democratică. În același sens sunt și prevederile art. 19 pct. 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, în virtutea cărora exercitarea

libertăților poate fi supusă anumitor limitări ce trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare, printre altele, apărării ordinii publice.

În spiritul acestor documente juridice internaționale, Constituția României prevede: prin art. 25, posibilitatea stabilirii condițiilor exercitării dreptului la liberă circulație; prin art. 26, obligația de a nu încălca drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri; prin art. 30, interdicții la libertatea de exprimare; prin art. 36, organizarea pașnică și fără arme a întrunirilor; prin art. 40, posibilitatea limitării exercitării dreptului la grevă; prin art. 41, posibilitatea stabilirii de limite ale dreptului de proprietate; prin art. 49, posibilitatea restrângerii exercițiului exercitării unor drepturi pentru ...apărarea ordinii publice; prin art. 54, obligația exercitării drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectul drepturilor și libertăților celorlalți.

În ceea ce privește invocarea, în susținerea excepției de neconstituționalitate, a Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, la care România a aderat prin Legea nr. 19/1990, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 112 din 10 octombrie 1990, Curtea constată că, având în vedere definiția dată de aceasta torturii, singura în măsură să aprecieze dacă în cauză sunt aplicabile prevederile convenției este instanța de judecată. Conform art. 1 din convenție „*termenul tortură înseamnă orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, mai ales cu scopul de a obține, de la această persoană sau de la o persoană terță, informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial, sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultând din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.*”

Curtea Constituțională constată, de asemenea, că în speță nu este aplicabil principiul proporționalității prevăzut la art. 49 din Constituție, de vreme ce dreptul la greva foamei nu este un drept constituțional.

Art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 este criticat și sub aspectul încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție, care stabilește că „*România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate*”. Într-adevăr, statul de drept implică, prioritar, respectarea legii, iar statul democratic este prin excelență un stat în care se manifestă domnia legii. Constituția, în art. 8 și art. 117, folosește categoria „democrație constituțională”, care permite pluralismul de idei și de comportamente, dar în anumite coordonate, cărora prevederile art. 2 pct. 11 din Legea nr. 61/1991 nu le contravin. Chiar dacă aplicarea dispozițiilor legale criticate se realizează uneori abuziv, contrar convingerilor, sentimentelor sau așteptărilor celor supuși acțiunii, aceasta nu este o problemă de constituționalitate, ci de aplicare a legii, asupra căreia Curtea Constituțională nu se poate însă pronunța.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 2, al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 pct. 11 teza finală („ori refuzul de a le părăsi la cererea organelor de ordine”) din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 9 din 24 ianuarie 1997, excepție ridicată de Dan Iosif, Zainea Gheorghe, Gorodea Tiberiu Silviu Ioan, Zlotea Marian, Schicht Mariana, Macovei Dragoș Geni și Radu Sorin Daniel în Dosarul nr. 9.380/1998 al Judecătorei Sectorului 3 București.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 9 februarie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAIMagistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 20
din 9 februarie 1999**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 53/1992
privind protecția persoanelor handicapate și ale art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977
privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială**

Lucian Mihai	— președinte
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Ioan Muraru	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Florin Bucur Vasilescu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Gheorghe Bătrânu	— procuror
Maria Bratu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 53/1992 privind protecția persoanelor handicapate și ale art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, excepție ridicată de Caramateescu Constantin în Dosarul nr. 1.492/1997 al Curții Supreme de Justiție — Secția de contencios administrativ.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 26 ianuarie 1999, în prezența autorului excepției, Caramateescu Constantin, a reprezentantului Direcției Generale de Muncă și Protecție Socială a Municipiului București și în lipsa Asociației Umanitare „Bernadette”, fiind consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea la data de 2 februarie 1999 și, apoi, la data de 9 februarie 1999.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Curtea Supremă de Justiție — Secția de contencios administrativ, prin Încheierea din 4 septembrie 1998, pronunțată în Dosarul nr. 1.492/1997, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a

dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 53/1992 și ale art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977, excepție ridicată de Caramateescu Constantin.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că dispozițiile art. 1 din Legea nr. 53/1992 încalcă prevederile art. 46 și ale art. 16 alin. (1) din Constituție, întrucât din definirea noțiunii de persoană handicapată rezultă că nu se asigură o protecție specială nediscriminatorie tuturor cetățenilor cu handicap. Aceasta pentru că încadrarea în categoria persoanelor handicapate este condiționată de îndeplinirea cumulativă a două cerințe, respectiv imposibilitatea de a se integra prin propriile posibilități atât în viața socială, cât și în cea profesională, excluzând astfel persoanele care nu mai sunt de „vârstă activă”.

În ceea ce privește dispozițiile art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 49/1997, se susține că acestea contravin principiilor consacrate în art. 48 și art. 21 din Constituție, deoarece pensionarii de invaliditate care prezintă invalidități ireversibile și cei care au împlinit o anumită vârstă și au o anumită vechime în muncă, nefiind supuși revizuirii medicale periodice, nu au posibilitatea să obțină documente de atestare a eventualei modificări a gradului lor de invaliditate și nu pot ataca în justiție asemenea acte, dacă prin ele se cauzează vătămări ale drepturilor lor.

Instanța, exprimându-și opinia, în conformitate cu prevederile art. 23 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, republicată, consideră că dispozițiile art. 1 din Legea nr. 53/1992 și ale art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977 sunt neconstituționale.

În conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere primit de la Guvern se apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este neîntemeiată. Textul art. 1 alin. (1) din Legea nr. 53/1992 — la definirea persoanelor handicapate — are în vedere toate categoriile de persoane handicapate. Referirea la integrarea „în viața socială și profesională” nu contravine principiilor protecției persoanelor handicapate și nici principiului egalității în drepturi, consacrate prin art. 46 și art. 16 alin. (1) din Constituție; nesupunerea la revizuirea medicale periodice a unor categorii de pensionari de invaliditate nu are nici o incidență cu principiul liberului acces la justiție, consacrat de art. 21 din Constituție, și nu produce nici o vătămare în vreun drept al persoanelor respective. Prin urmare, dispozițiile art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977 nu încalcă nici prevederile art. 48 din Constituție.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului și dispozițiile legale atacate, raportate la Constituție, precum și prevederile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională este legal sesizată cu excepția de neconstituționalitate și este competentă să o soluționeze, în conformitate cu prevederile art. 144 lit. c) din Constituție și ale art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată.

I. Autorul excepției de neconstituționalitate contestă în întregime art. 1 din Legea nr. 53/1992, dar în realitate se referă doar la dispozițiile alin. (1) al acestui articol, susținând neconstituționalitatea modului de definire a persoanei handicapate.

Textul de lege contestat este următorul:

„Art. 1. — (1) *Persoane handicapate, în înțelesul prezentei legi, sunt acele persoane care, datorită unor deficiențe senzoriale, fizice sau mintale, nu se pot integra total sau parțial, temporar sau permanent, prin propriile lor posibilități, în viața socială și profesională, necesitând măsuri de protecție specială.*”

Din redactarea textului de lege rezultă că nu se face nici o discriminare între cetățeni, nefiind încălcate prevederile art. 16 din Constituție. Toți cetățenii care întrunesc condițiile prevăzute de aceste dispoziții beneficiază de aceeași protecție legală specială. Cerința îndeplinirii cumulative a două condiții referitoare la neputința de a se integra total sau parțial, temporar sau permanent, atât în viața socială, cât și în cea profesională este deopotrivă valabilă pentru toți cetățenii care pretind că sunt handicapați. Vârsta cetățenilor respectivi nu constituie însă un criteriu nici în această privință.

Este neîntemeiată susținerea potrivit căreia persoanele care nu mai sunt de vârstă activă ar fi excluse de la posibilitatea de a obține atestarea calității lor de persoane handicapate, deoarece chiar și după împlinirea vârstei de pensionare, dacă nu mai au capacitatea de a se integra prin propriile lor posibilități în viața profesională, sunt considerate handicapate, putând solicita atestarea acestei calități. Condițiile de încadrare în categoria de persoane handicapate, precum și căile de atac ce pot fi exercitate împotriva soluțiilor autorităților sanitare și administrative sunt reglementate prin alin. (2)—(4) ale art. 1 din Legea nr. 53/1992, ele fiind identice pentru toți cetățenii interesați. Măsurile de ocrotire specială de care se bucură persoanele handicapate sunt înscrise în celelalte articole din Legea nr. 53/1992, fiind însă în concordanță cu prevederile art. 46 din Constituție.

Eventuala aplicare greșită a acestor dispoziții legale de către anumite autorități nu conduce la concluzia că ele ar

contraveni normelor constituționale, aceasta fiind o chestiune ce intră în competența organelor îndrituite să soluționeze litigiul în cadrul exercitării căilor legale de atac, ceea ce excede atribuțiilor Curții Constituționale.

II. Examinând excepția formulată în privința art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977, Curtea constată că Legea nr. 53/1992 și Legea nr. 3/1977 reglementează domenii diferite. Astfel, Legea nr. 53/1992 reglementează măsurile de ocrotire specială a persoanelor handicapate, iar Legea nr. 3/1977, pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială. Interferența celor două legi rezultă doar din faptul că Legea nr. 53/1992 prevede, printre drepturile și facilitățile acordate persoanelor handicapate ca măsuri de ocrotire specială, și posibilitatea pensionării cu reducerea limitei de vârstă și a vechimii în muncă.

Textul de lege contestat, respectiv art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 49/1997, constituie o excepție de la regula generală înscrisă în alin. (1) al aceluiași articol cu privire la obligativitatea revizuirii medicale periodice a pensionarilor de invaliditate și este formulat astfel:

„(5) *Nu sunt supuși revizuirii medicale periodice pensionarii de invaliditate care:*

a) *prezintă invalidități ireversibile;*

b) *au împlinit vârsta de 55 de ani, bărbații, și au o vechime în muncă de cel puțin 30 de ani și de 50 de ani, femeile, și au o vechime în muncă de cel puțin 25 de ani.*”

Acest text de lege nu face nici o discriminare și nu cuprinde nici o interdicție, ci doar absolvă de anumite obligații două categorii de pensionari de invaliditate, cărora nu li se mai poate retrage dreptul la pensie, ca urmare a rezultatelor revizuirilor medicale periodice. Faptul că persoanele aparținând acestor categorii de pensionari de invaliditate nu sunt supuse revizuirii medicale periodice în baza art. 31 din Legea nr. 3/1977 nu le împiedică să se adreseze comisiilor medicale competente, conform Legii nr. 53/1992, pentru a obține noi certificate de încadrare în anumite categorii de persoane handicapate, și nici să conteste în fața instanțelor judecătorești refuzul de a elibera certificatul solicitat ori conținutul certificatului eliberat, dacă acesta le lezează interesele legitime.

Excluderea de la posibilitatea de a cere, pe calea revizuirii medicale, constatarea modificării gradului de invaliditate în care sunt încadrate anumite categorii de pensionari se regăsește în art. 31 alin. (4) din Legea nr. 3/1977, dar constituționalitatea acestui text nu a fost contestată.

De altfel, acest ultim text de lege se referă doar la calitatea de pensionar și nu la calitatea de persoană handicapată. Stabilirea condițiilor în care pensionarea se consideră definitivă și a celor în care se poate cere încadrarea în altă categorie ori recalcularea drepturilor de pensie este atributul legiuitorului. Prin modul de reglementare a acestor probleme nu s-a adus nici o îngărădire dreptului oricărui cetățean de a se adresa justiției pentru a solicita recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei în cazul vătămării într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ, nefiind încălcate nici dispozițiile art. 21 și nici ale art. 48 din Constituție.

În acest sens Curtea Constituțională a statuat prin Decizia nr. 357 din 14 octombrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 21 din 22 ianuarie 1998, că cel interesat se poate adresa instanței de contencios administrativ, în temeiul Legii nr. 29/1990, chiar dacă legea nu prevede în mod expres calea de atac împotriva unui act administrativ.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 53/1992 privind protecția persoanelor handicapate și a dispozițiilor art. 31 alin. (3) din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, ridicată de Caramateescu Constantin în Dosarul nr. 1.492/1997 al Curții Supreme de Justiție — Secția de contencios administrativ.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 9 februarie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAIMagistrat-asistent,
Maria Bratu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 22
din 11 februarie 1999**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal**

Lucian Mihai	— președinte
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Ioan Muraru	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Ion Bonini	— procuror
Maria Bratu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal, ridicată de Fugașu Marian în Dosarul nr. 2.000/1998 al Tribunalului Dâmbovița — Secția penală.

La apelul nominal este prezent autorul excepției, Fugașu Marian, lipsind cealaltă parte, Voicu Ana, pentru care procedura de citare este legal îndeplinită. Cauza fiind în stare de judecată, se dă cuvântul în fond părții prezente, care solicită admiterea excepției.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției, susținând că este dreptul legiuitorului de a stabili în ce cazuri și în ce condiții răspunderea penală pentru săvârșirea unei infracțiuni poate fi înlocuită cu răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, prevăzută de legea penală. De asemenea, arată că prevederile art. 18¹ din Codul penal nu sunt aplicabile faptelor pentru care sunt incidente dispozițiile art. 90 din Codul penal.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 29 septembrie 1998, Tribunalul Dâmbovița — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal, ridicată de Fugașu Marian în Dosarul nr. 2.000/1998.

În motivarea excepției se susține că dispozițiile art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal contravin prevederilor art. 16

alin. (1) din Constituție, care consacră principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.

În opinia autorului excepției, textul criticat este discriminatoriu, deoarece, pe de o parte, permite înlocuirea răspunderii penale pentru infracțiuni contra patrimoniului, pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de maximum 12 ani, iar pentru unele chiar 15 ani, iar pe de altă parte, pentru alte infracțiuni, între care și cele contra demnității, înlocuirea răspunderii penale nu este posibilă dacă pedeapsa depășește un an închisoare. Or, pentru a se asigura egalitatea în fața legii, ar trebui ca pentru toate infracțiunile să se prevadă aceleași condiții de înlocuire a răspunderii penale. Datorită acestui fapt, arată autorul excepției, el nu a putut invoca prevederile art. 18¹ din Codul penal, în vederea aplicării unei sancțiuni cu caracter administrativ.

Exprimându-și opinia asupra excepției de neconstituționalitate ridicate, în conformitate cu dispozițiile art. 23 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, republicată, Tribunalul Dâmbovița — Secția penală arată că aplicarea art. 18¹ din Codul penal nu este un caz de înlocuire a răspunderii penale, prevăzută în art. 90 din Codul penal, întrucât, dacă se apreciază că fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni, soluția care se pronunță este aceea a achitării prevăzute de art. 11 pct. 2 lit. a) din Codul de procedură penală, soluție care nu este condiționată de îndeplinirea cerințelor art. 90 din Codul penal. În consecință, excepția apare ca neîntemeiată.

În conformitate cu dispozițiile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se arată că excepția este neîntemeiată, deoarece nu ridică probleme de ordin constituțional, ci o problemă de interpretare a legii, respectiv aprecierea că excluderea calomniei de la posibilitatea aplicării unei sancțiuni cu caracter administrativ ar fi discriminatorie în raport cu alte categorii de fapte penale. Obiectul excepțiilor de

neconstituționalitate nu poate fi constituit însă de situații sau aspecte juridice pe care legiuitorul, potrivit atribuțiilor sale, le-a omis în mod voit. În concluzie, în punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se arată că neinclusiunea calomniei în categoria infracțiunilor pentru care legea prevede posibilitatea aplicării unei sancțiuni cu caracter administrativ este un atribut al legiuitorului, astfel încât norma constituțională nu a fost încălcată, fapta de calomnie fiind considerată ca o gravă atingere adusă onoarei sau reputației unei persoane.

Guvernul României, în punctul său de vedere, arată că excepția este neîntemeiată, textul art. 90 din Codul penal neavând nici o legătură cu dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție. Delimitarea infracțiunilor în funcție de pericolul social, se arată în continuare, este o problemă de politică penală.

Președintele Senatului nu a comunicat punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile reprezentantului Ministerului Public, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Potrivit prevederilor art. 144 lit. c) din Constituție și ale art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze excepția ridicată.

Excepția de neconstituționalitate privește dispozițiile art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal, conform cărora: „*Instanța poate dispune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:*

a) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de cel mult un an sau amendă ori s-au săvârșit infracțiunile prevăzute în art. 208, 213, 215 alin. 1, art. 215¹ alin. 1, art. 217 alin. 1, art. 219 alin. 1, dacă valoarea pagubei nu depășește 100.000 lei sau infracțiunea prevăzută în art. 249, dacă valoarea pagubei nu depășește 500.000 lei.”

Autorul excepției de neconstituționalitate critică acest text, pe de o parte, pentru că nu reglementează posibilitatea înlocuirii răspunderii penale decât pentru infracțiunile pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de cel mult un an, iar pe de altă parte, pentru că

reglementează posibilitatea înlocuirii răspunderii penale în cazul unor infracțiuni pentru care pedeapsa este cu mult mai mare.

Critica este neîntemeiată. Instituția juridică a faptei penale care nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni, prevăzută în art. 18¹ din Codul penal, și instituția juridică a înlocuirii răspunderii penale, din titlul IV al Părții generale a Codului penal, art. 90, art. 91 și art. 98 din Codul penal, sunt instituții diferite, singurul lor element comun fiind faptul că au ca urmare aplicarea uneia dintre sancțiunile cu caracter administrativ prevăzute în art. 91 din Codul penal, adică mustrarea, mustrarea cu avertisment sau amenda de la 100.000 lei la un milion lei. În cazul reglementat de art. 18¹ din Codul penal este vorba de o faptă prevăzută în legea penală, care nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni, dar care atrage, potrivit legii, aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ, în timp ce în cazul înlocuirii răspunderii penale este vorba de fapte care constituie infracțiuni cu un grad de pericol social mai mic, pentru care legea permite instanței judecătorești competente să înlocuiască, în anumite condiții, răspunderea penală pentru fapta săvârșită cu răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ. De aceea, în motivarea excepției de neconstituționalitate se face în mod greșit referire la art. 18¹ din Codul penal. Așa cum rezultă din actele dosarului, autorul excepției, inculpat în speță, a ridicat problema lipsei gradului de pericol social al infracțiunii săvârșite, aceea de calomnie, pentru care nu este posibilă înlocuirea răspunderii penale.

Curtea constată că aprecierea privind excluderea infracțiunii de calomnie de la aplicarea unei pedepse, pentru motivul că această faptă are un grad de pericol social redus, nu este o problemă de ordin constituțional, ci una de politică legislativă. Or, așa cum s-a statuat prin Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1993, implicarea Curții Constituționale în domeniul legiferării și al politicii penale excede competenței sale, fiind o imixtiune în competența altor autorități statale.

Aceasta ar fi o abatere de la principiul de drept potrivit căruia, în materie de competență, legea este de strictă interpretare.

Așa fiind, este dreptul legiuitorului de a stabili, prin lege organică, în ce cazuri și în ce condiții răspunderea penală pentru săvârșirea unei infracțiuni poate fi înlocuită cu răspunderea care atrage aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ, prevăzută de legea penală.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 90 alin. 1 lit. a) din Codul penal, ridicată de Fugașu Marian în Dosarul nr. 2.000/1998 al Tribunalului Dâmbovița — Secția penală.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 11 februarie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent,

Maria Bratu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 28

din 23 februarie 1999

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 19 lit. d) și ale art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi

Lucian Mihai — președinte
 Costică Bulai — judecător
 Constantin Doldur — judecător
 Kozsokár Gábor — judecător
 Ioan Muraru — judecător
 Nicolae Popa — judecător
 Lucian Stângu — judecător
 Florin Bucur Vasilescu — judecător
 Romul Petru Vonica — judecător
 Gheorghe Bătrânu — procuror
 Gabriela Dragomirescu — magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 19 lit. d) și ale art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, ridicată de Societatea Comercială „Kondratov” — S.R.L. din comuna Sânmartin în Dosarul nr. 2.206/CA/1998 al Curții de Apel Oradea.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 2 februarie 1999, în prezența reprezentantului Ministerului Public și în lipsa părților, Societatea Comercială „Kondratov” — S.R.L. și Curtea de Conturi, legal citate, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 9 februarie 1999 și apoi pentru data de 23 februarie 1999.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 5 octombrie 1998 Curtea de Apel Oradea a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 19 lit. d) și ale art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, excepție ridicată de Societatea Comercială „Kondratov” — S.R.L. din comuna Sânmartin. În motivarea excepției se arată că textele criticate sunt în contradicție cu art. 139 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia Curtea de Conturi exercită controlul în trei domenii privind resursele financiare ale statului și ale sectorului public, și anume cu privire la modul de formare, de administrare și de întrebuințare a acestor resurse financiare. Se apreciază că modul de formare se referă la elementele componente ale bugetului de stat, bugetului unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice, fiind concretizat în art. 17 lit. a)—f) din Legea nr. 94/1992, în timp ce dispozițiile art. 19 lit. d) și ale art. 77 alin. (3) din aceeași lege prevăd atribuții de control asupra modului de executare și de încasare a creanțelor bugetare datorate de contribuabili persoane juridice. Această competență, prevăzută la art. 19 lit. d) și la art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992, transformă Curtea de Conturi în organ de control privind executarea creanțelor bugetare de către contribuabilii persoane juridice, competență ce depășește limitele Constituției. Se susține, de asemenea, că verificarea, în temeiul art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992, a tuturor persoanelor juridice care nu își îndeplinesc obligațiile financiare și obligarea acestora la virarea sumelor datorate, a dobânzilor și a majorărilor de întârziere constituie o activitate de

control financiar privind modul de executare a creanțelor bugetare de către contribuabili, iar nu de control asupra modului de formare a resurselor financiare. Or, competența verificării și controlul asupra modului de executare a creanțelor bugetare revin, potrivit Ordonanței Guvernului nr. 70/1997, Ministerului Finanțelor. În felul acesta, extinzându-se competența Curții de Conturi, s-a ajuns ca în aceeași materie, a modului de încasare a creanțelor bugetare, să existe două organe fiscale, dintre care unul este Curtea de Conturi, cu încălcarea art. 139 alin. (1) din Constituție.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată consideră că dispozițiile art. 19 lit. d) și ale art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 prevăd atribuții de control asupra modului de executare și încasare a creanțelor bugetare datorate de contribuabili persoane juridice, atribuții ce depășesc textul și spiritul art. 139 din Constituție. Competența conferită prin art. 19 lit. d) și prin art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 transformă Curtea de Conturi în organ de control privind executarea creanțelor bugetare, iar această atribuție este stabilită prin Ordonanța Guvernului nr. 70/1997 în competența organelor fiscale ale Ministerului Finanțelor.

În conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se consideră că îndeplinirea funcției de control la care se referă art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992 intră în sfera modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public ori în sfera modului de gestionare a patrimoniului public și privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, așa cum stabilește art. 16 alin. (1) din aceeași lege; în ipoteza prevăzută la art. 19 lit. d), controlul Curții se va putea realiza numai sub condiția ca prin acesta să nu se încalce dispozițiile art. 17 din lege. În concluzie, se consideră că art. 19 lit. d) și art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 sunt constituționale.

În punctul său de vedere Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât dispozițiile cuprinse în art. 19 lit. d) sunt în deplină concordanță cu prevederile art. 139 alin. (1) din Constituție, controlul privind formarea resurselor financiare ale statului incluzând, indiscutabil, și controlul asupra resurselor financiare ale bugetului de stat, fără deosebire de natura capitalului societății comerciale în sarcina căreia se stabilesc obligații financiare. Se susține, de asemenea, că accizele, taxele vamale, majorările de întârziere constituie surse de alimentare a bugetului de stat și, ca urmare, Curtea de Conturi, în exercitarea controlului privind formarea resurselor financiare ale statului, este competentă să verifice dacă și în ce mod persoanele juridice cărora le revin obligațiile financiare către stat își îndeplinesc aceste obligații.

Președintele Senatului nu a comunicat punctul său de vedere.

În temeiul art. 5 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, s-a solicitat opinia ministrului finanțelor în legătură cu excepția

de neconstituționalitate ridicată. În opinia exprimată prin Adresa nr. 1.476 din 27 noiembrie 1998, Direcția generală juridică din cadrul Ministerului Finanțelor arată că „prevederile art. 19 lit. d) și art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi se interferează cu cele ale Ordonanței Guvernului nr. 70/1997 și ale Legii nr. 30/1991, prin care sunt stabilite atribuțiile organelor de control din cadrul Ministerului Finanțelor”. Se adaugă că „Dosarul fiscal al oricărui contribuabil trebuie să cuprindă toate actele de control încheiate și toate obligațiile față de buget, indiferent de organul de control care le-a stabilit”.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, opinia Ministerului Finanțelor, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Potrivit prevederilor art. 144 lit. c) din Constituție și ale art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze excepția ridicată.

Art. 19 lit. d) și art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, criticate ca neconstituționale, prevăd:

— Art. 19: „Curtea de Conturi poate hotărî efectuarea de controale și la alte persoane juridice decât cele menționate la art. 18, care: [...]”

a) nu-și îndeplinesc obligațiile financiare către stat, unitățile administrativ-teritoriale și instituțiile publice.”

— Art. 77 alin. (3): „În cazul în care abaterea cu caracter financiar constă în neîndeplinirea de către o persoană juridică din cele prevăzute la art. 18 și art. 19 a obligațiilor financiare către stat, unitățile administrativ-teritoriale sau instituțiile publice, colegiul jurisdicțional dispune și virarea sumelor datorate de aceasta, inclusiv a dobânzilor și majorărilor de întârziere datorate.”

I. Critica de neconstituționalitate a art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992, care reglementează competența Curții de Conturi de a controla îndeplinirea obligațiilor financiare către stat, unitățile administrativ-teritoriale și instituțiile publice, a altor persoane juridice decât cele menționate la art. 18 și art. 19 lit. a)–c) din aceeași lege, se întemeiază pe dispozițiile art. 139 alin. (1) din Constituție. Potrivit acestor prevederi constituționale, „Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public”.

Conform art. 16 alin. (1) din Legea nr. 94/1992, care este în concordanță cu dispozițiile constituționale ale art. 139 alin. (1), „Curtea de Conturi își exercită funcțiunea de control asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public, precum și asupra modului de gestionare a patrimoniului public și privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale”. Față de această dispoziție legală, îndeplinirea obligațiilor financiare la care se referă art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992 nu poate intra în sfera administrării sau întrebuințării resurselor financiare, întrucât acestea privesc resurse constituite ce nu sunt cuprinse în sfera sintagmei „formarea resurselor financiare ale statului și sectorului public”, care implică stabilirea și emiterea titlurilor executorii în vederea constituirii acestor resurse, precum și urmărirea executării titlurilor. Atât emiterea titlului, cât și executarea lui se includ în sfera drepturilor ce revin statului și unităților

sectorului public, în calitate de creditori, pe când îndeplinirea de către debitori a obligațiilor de plată face parte din sfera dreptului de proprietate al acestora, în temeiul căruia ei se pot opune creanței. De aceea, în noțiunea de formare a resurselor financiare nu intră și îndeplinirea de către debitori a obligațiilor rezultând din titlurile executorii.

În cazul în care controlul Curții de Conturi se extinde, așa cum rezultă din susținerile autorului excepției, și asupra executării de către debitori a obligațiilor de plată, înseamnă că verificarea se îndreaptă asupra activității debitorilor în loc să privească activitatea organelor statului legată de emiterea și executarea titlurilor executorii, ca element esențial al disciplinei și politicii financiare a statului. Prin această deplasare a obiectivelor controlului se ajunge la nerealizarea scopului esențial, și anume asigurarea controlului activității organelor de stat în domeniul financiar. De altfel, controlul statului asupra unităților debitoare față de bugetul de stat, nesupuse controlului Curții de Conturi, se execută de către Ministerul Finanțelor, în temeiul art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 70/1997 privind controlul fiscal. Conform acestuia, „Sunt supuși controlului fiscal, potrivit dispozițiilor prezentei ordonanțe, contribuabilii persoane fizice și juridice, române și străine, precum și asociații fără personalitate juridică, cărora le revin, potrivit reglementărilor legale în vigoare, obligații fiscale”; iar în conformitate cu art. 4 din aceeași ordonanță, „În sensul prezentei ordonanțe, prin impozite se înțelege sumele datorate, potrivit legii, bugetului de stat și bugetelor locale, precum și orice alte sume care constituie venituri de natură fiscală, a căror administrare revine Ministerului Finanțelor”.

Cele arătate se referă exclusiv la persoanele juridice care nu fac parte din sectorul public. Pentru persoanele juridice din sectorul public, potrivit art. 139 din Constituție, controlul Curții de Conturi privește și modul de administrare și utilizare a resurselor, ceea ce implică, în sensul art. 17 din Legea nr. 94/1992, îndeplinirea obligațiilor financiare la care se referă art. 19 lit. d) din aceeași lege. Sfera sectorului public este definită de Legea nr. 94/1992 prin prevederile art. 18 lit. c)–e) și ale art. 19 lit. a)–c), care stabilesc:

— Art. 18 lit. c)–e): „Sunt supuse controlului prevăzut de art. 17: [...]”

c) regiile autonome;

a) societățile comerciale la care statul, unitățile administrativ-teritoriale, instituțiile publice sau regiile autonome dețin, singure sau împreună, integral sau mai mult de jumătate din capitalul social;

e) organismele autonome de asigurări sociale sau de altă natură, care gestionează bunuri, valori sau fonduri, într-un regim legal obligatoriu, în condițiile în care prin lege sau prin statutele lor se prevede acest lucru”;

— Art. 19 lit. a)–c): „Curtea de Conturi poate hotărî efectuarea de controale și la alte persoane juridice decât cele menționate la art. 18, care:

a) beneficiază de garanții guvernamentale pentru credite, de subvenții sau de alte forme de sprijin financiar din partea statului, a unităților administrativ-teritoriale sau a instituțiilor publice;

b) administrează, în baza unui contract de concesiune sau închiriere, bunuri aparținând domeniului public sau privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale;

c) desfășoară o activitate economică la care persoanele juridice menționate la art. 18 participă cu mai puțin de 50 % la formarea capitalului social.”

În toate aceste situații statul este implicat direct și hotărâtor în însăși activitatea societăților comerciale, a instituțiilor sau a regiilor autonome la care se referă dispozițiile legale sus-menționate. Dar, în ipoteza prevăzută la art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992, respectiv efectuarea de controale și

la alte persoane juridice decât cele menționate la art. 18, care nu își îndeplinesc obligațiile financiare către stat, unitățile administrativ-teritoriale și instituțiile publice, statul nu are o asemenea participare, astfel încât persoanele juridice respective nu fac parte din sectorul public. Pentru considerentele arătate anterior nu se poate susține nici că obligațiile financiare, care nu sunt numai de ordin fiscal, ci pot fi și contractuale etc., intră în sfera sectorului public.

Specializarea funcțională și delimitarea atribuțiilor ce revin diferitelor categorii de autorități publice constituie o cerință constituțională ce rezultă din rigorile principiului separației puterilor în stat. De aceea, competenței administrației publice, în speță a organelor din sistemul Ministerului Finanțelor, astfel cum este stabilită prin Ordonanța Guvernului nr. 70/1997, nu i se poate substitui, în ipoteza prevăzută la art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992, o altă autoritate publică, respectiv Curtea de Conturi, fără ca o asemenea situație să nu reprezinte o atingere a fundamentelor constituționale ale specializării autorităților publice, cu consecințe negative în ceea ce privește responsabilitatea acestor autorități și funcționarea serviciilor publice statale. Curtea de Conturi, în temeiul art. 18 din Legea nr. 94/1992, controlează statul și unitățile administrativ-teritoriale, în calitate de persoane juridice de drept public, cu serviciile și instituțiile lor publice, autonome sau nu.

În sfârșit, mai trebuie subliniat că acceptarea soluției legislative cuprinse la art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992 ar putea conduce, pentru identitate de rațiuni, la o interpretare, desigur exagerată, dar nu imposibilă, în sensul extin-

derii controlului Curții de Conturi chiar și asupra persoanelor fizice.

Față de cele arătate, Curtea Constituțională urmează să admită excepția de neconstituționalitate și să constate că prevederile art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi sunt neconstituționale.

II. În ceea ce privește neconstituționalitatea prevederilor art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 185 din 17 decembrie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 52 din 5 februarie 1999. Prin această decizie, respingându-se excepția de neconstituționalitate, s-au reținut, în esență, următoarele: art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 cuprinde norme de procedură jurisdicțională referitoare la încălcarea legii fiscale și de executare a titlului de creanță al statului întocmit de organul de specialitate sau de persoanele împuternicite potrivit legii, norme ce au la bază prevederile constituționale ale art. 139 alin. (2), ale art. 45 din Legea nr. 94/1992, precum și normele de drept material cuprinse în Legea nr. 69/1993 și în Legea nr. 27/1994. Dispozițiile art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992 nu înfrâng art. 138 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia „*Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege*”.

Cele statuate prin decizia menționată își mențin valabilitatea și în cauza de față, deoarece nu au intervenit elemente noi de natură să determine schimbarea soluției pronunțate.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 1, 2, 3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, cu majoritate de voturi pentru art. 19 lit. d) și cu unanimitate de voturi pentru art. 77 alin. (3),

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea Comercială „Kondratov” — S.R.L. din comuna Sânmartin în Dosarul nr. 2.206/CA/1998 al Curții de Apel Oradea și constată că prevederile art. 19 lit. d) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi sunt neconstituționale.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 77 alin. (3) din Legea nr. 94/1992, ridicată de același autor în același dosar.

Definitivă.

Obligatorie, în ceea ce privește soluția de admitere.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

Pronunțată în ședința publică din data de 23 februarie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 30 din 23 februarie 1999

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru

Lucian Mihai — președinte
Constantin Doldur — judecător
Kozsokár Gábor — judecător
Ioan Muraru — judecător
Nicolae Popa — judecător

Lucian Stângu — judecător
Florin Bucur Vasilescu — judecător
Romul Petru Vonica — judecător
Paula C. Pantea — procuror
Gabriela Dragomirescu — magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, ridicată de Asociația familială „Lion” din Suceava în Dosarul nr. 3.103/1998 al Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția civilă.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 9 februarie 1999, în prezența reprezentantului Ministerului Public și în lipsa părților legal citate și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 23 februarie 1999.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 6 noiembrie 1998 Tribunalul Bistrița-Năsăud — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, ridicată de Asociația familială „Lion” din Suceava, cu susținerea că prevederea din Legea nr. 146/1997 privind cuantumul taxei de timbru care se datorează în situația exercitării căilor de atac este neconstituțională, întrucât acesta este excesiv și limitează liberul acces la justiție.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată arată că, deși autoarea excepției de neconstituționalitate nu a indicat expres textele legale vizate de excepție și nici dispozițiile constituționale cărora acestea le contravin, din susținerile formulate rezultă că este criticat art. 11 din Legea nr. 146/1997 prin raportare la art. 21 din Constituție. Se apreciază că în această situație devin aplicabile prevederile art. 150 din legea fundamentală. În legătură cu excepția, instanța opinează că art. 11 din Legea nr. 146/1997 nu contravine art. 21 din Constituție, „fiind legal și normal ca justițiabilii care trag un folos nemijlocit din activitatea desfășurată de autoritățile judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor acestora”. Se mai arată că excepțiile de la regula timbrării acțiunilor în justiție sunt posibile numai în situațiile stabilite de lege.

În conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se apreciază că excepția este neîntemeiată, întrucât, așa cum s-a stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr. 18 din 29 ianuarie 1997, reglementarea timbrului judiciar și a taxei de timbru constituie o problemă de fiscalitate pentru servicii publice. Stabilirea taxei de timbru și a timbrului judiciar nu contravine art. 21 din Constituție privind accesul liber la justiție.

În punctul său de vedere Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate este nefondată, întrucât art. 21 din Constituție nu prevede gratuitatea justiției și nici interdicții cu privire la taxele în justiție. Se apreciază, de asemenea, că acest text constituțional trebuie corelat cu prevederile art. 138 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat se stabilesc numai prin lege, de unde rezultă că legiuitorul este competent să dispună în acest domeniu. Se mai arată că „stabilirea taxelor de timbru pentru executarea căilor ordinare de atac are aceleași rațiuni ca și stabilirea acestei taxe pentru judecarea în primă instanță a cererilor în pretenție”.

Președintele Senatului nu a comunicat punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, raportul judecătorului-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Art. 11 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru prevede: „(1) *Cererile pentru exercitarea căilor ordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești se taxează cu 50% din:*

— *taxa datorată pentru cererea sau acțiunea neevaluabilă în bani, soluționată de prima instanță;*

— *taxa datorată la suma contestată, în cazul cererilor și acțiunilor evaluabile în bani.*

(2) *Se timbrează cu 10.000 lei cererile pentru exercitarea căilor ordinare de atac împotriva următoarelor hotărâri judecătorești:*

— *încheierea de scoatere în vânzare a bunurilor în acțiunea de partaj;*

— *încheierea de suspendare a judecării cauzei;*

— *hotărârile de declinare a competenței și de dezinvestire;*

— *hotărârile de anulare a cererii, ca netimbrată sau nesemnată;*

— *hotărârile prin care s-a respins cererea, ca prematură, inadmisibilă, prescrisă sau pentru autoritate de lucru judecat.”*

Examinând excepția de neconstituționalitate ridicată, Curtea Constituțională constată că aceasta este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Este adevărat că, potrivit art. 21 alin. (1) din Constituție, „Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime”, dar aceasta nu înseamnă că accesul la justiție trebuie să fie considerat gratuit. Art. 21 din Constituție nu interzice stabilirea taxelor de timbru în justiție, fiind legal și normal ca justițiabilii care trag un folos nemijlocit din activitatea desfășurată de autoritățile judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor acestora. Prin urmare, regula este cea a timbrării acțiunilor în justiție, excepțiile fiind posibile numai în măsura în care sunt stabilite de legiuitor. Taxa de timbru este o modalitate de acoperire, în parte, a cheltuielilor pe care le implică serviciul public al justiției. Potrivit legii, contribuția justițiabilului, prin avansarea unei părți din aceste cheltuieli, poate fi recuperată de la partea care cade în pretenții.

De altfel, în cauză, având în vedere modicitatea sumei stabilite ca taxă de timbru pentru exercitarea căii de atac, nu s-ar putea susține că prin cuantumul fixat s-a determinat îngrădirea accesului liber la justiție.

Susținerea potrivit căreia în cauză ar fi aplicabile prevederile art. 150 alin. (1) din Constituție urmează a fi înlăturată. Potrivit acestui text constituțional „*Legile și toate celelalte acte normative rămân în vigoare, în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții*”. Rezultă că această dispoziție constituțională rezolvă conflictul temporal dintre Constituție și celelalte acte normative în vigoare la data aprobării ei, cu consecințe privind abrogarea sau modificarea implicită a reglementărilor ce contravin acesteia. Legea privind taxele judiciare de timbru nu intră sub incidența dispoziției constituționale a art. 150 alin. (1), întrucât a fost adoptată în anul 1997, deci ulterior intrării în vigoare a Constituției.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 1, 2, 3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, ridicată de Asociația familială „Lion” din Suceava în Dosarul nr. 3.103/1998 al Tribunalului Bistrița-Năsăud — Secția civilă.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 23 februarie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 32
din 2 martie 1999

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 131/1996, modificată prin Ordonanța Guvernului nr. 26/1997 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 15/1996, aprobată și modificată prin Legea nr. 88/1998

Lucian Mihai	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Ioan Muraru	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Florin Bucur Vasilescu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Paula C. Pantea	— procuror
Gabriela Dragomirescu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 131/1996, excepție ridicată de Societatea Comercială „Anghel Marin” — S.N.C. din Buzău în Dosarul nr. 2.209/1998 al Tribunalului Buzău — Secția civilă.

La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită: Societatea Comercială „Anghel Marin” — S.N.C. și Direcția Generală a Finanțelor Publice și Controlului Financiar de Stat Buzău.

Cauza fiind în stare de judecată, se dă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca lipsită de obiect, deoarece măsura confiscării sumei care a făcut obiectul plăților peste plafonul maxim stabilit de art. 5 lit. c) din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 a fost eliminată, ca urmare a modificării textului criticat, prin Ordonanța Guvernului nr. 26/1997.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 28 octombrie 1998, Tribunalul Buzău — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, excepție ridicată de Societatea Comercială „Anghel Marin” — S.N.C. din Buzău. În motivarea excepției se arată că textul de lege criticat, care prevede măsura confiscării sumei care a făcut obiectul plăților peste plafonul maxim stabilit de art. 5 lit. c) din aceeași ordonanță, „încalcă principiul personalizării sancțiunii complementare contravenționale ce rezultă din prevederile art. 41 alin. (7) și (8) din Constituție”.

Instanța de judecată, contrar prevederilor art. 23 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, nu și-a exprimat opinia asupra excepției ridicate. În temeiul dispozițiilor legale menționate, precum și în conformitate cu art. 15 din regulamentul său de organizare și funcționare, Curtea Constituțională a solicitat Tribunalului Buzău — Secția civilă completarea Încheierii de sesizare din 28 octombrie 1998 cu opinia sa. Dând curs solicitării Curții, instanța de judecată, prin Adresa nr. 2.209/1998, și-a exprimat opinia în sensul că excepția ridicată este neîntemeiată, „întrucât prevederile art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 sunt în concordanță cu prevederile Constituției, iar suma ce depășește plafonul zilnic este în realitate rezultatul contravenției prevăzute de art. 5 lit. c) din același act normativ”.

În conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se apreciază că art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 nu încalcă prevederile Constituției, cu motivarea că limitarea plăților sau încasărilor în numerar

de către persoanele juridice și confiscarea sumei ce depășește plafonul legal reprezintă măsuri luate în baza dispozițiilor constituționale, în scopul întăririi disciplinei financiar-valutare.

În punctul său de vedere Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 este lipsită de obiect, deoarece acest text a fost modificat prin Ordonanța Guvernului nr. 26/1997, în sensul că sancțiunea confiscării sumelor de bani plătite în numerar peste plafonul prevăzut la art. 5 alin. 2 lit. c) a fost înlăturată, menținându-se numai sancțiunea amenzii contravenționale, care nu încalcă art. 41 alin. (7) și (8) din Constituție. În acest sens sunt invocate deciziile Curții Constituționale (și anume: nr. 595, nr. 596 și nr. 597 din 9 decembrie 1997), prin care aceasta s-a pronunțat în legătură cu constituționalitatea textului criticat.

Președintele Senatului nu a comunicat punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, raportul judecătorului-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Excepția se referă la art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 1, 2, 3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA,

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 131/1996, modificată prin Ordonanța Guvernului nr. 26/1997 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 15/1996, aprobată și modificată prin Legea nr. 88/1998, excepție ridicată de Societatea Comercială „Anghel Marin” — S.N.C. din Buzău în Dosarul nr. 2.209/1998 al Tribunalului Buzău — Secția civilă.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 2 martie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 36

din 9 martie 1999

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 pentru întocmirea bilanțului contabil special și regularizarea unor credite și dobânzi clasificate în categoria „pierdere” la Banca Agricolă — S.A., aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998

Lucian Mihai — președinte
Costică Bulai — judecător
Constantin Doldur — judecător
Kozsokár Gábor — judecător
Ioan Muraru — judecător
Nicolae Popa — judecător

Lucian Stângu — judecător
Florin Bucur Vasilescu — judecător
Romul Petru Vonica — judecător
Paula C. Pantea — procuror
Gabriela Dragomirescu — magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 pentru întocmirea bilanțului contabil special și regularizarea unor credite și dobânzi clasificate în categoria „pierdere” la Banca Agricolă — S.A., excepție ridicată de Societatea Comercială „Intensiv” — S.A. Itești din comuna Berești-Bistrița în Dosarul nr. 1.038/1998 al Judecătorei Buhuși, județul Bacău.

La apelul nominal, se constată lipsa părților, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită: Societatea Comercială „Intensiv” — S.A. Itești și Banca Agricolă — S.A. Bacău.

Cauza fiind în stare de judecată, se dă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca neîntemeiată. Acesta apreciază că prin recunoașterea caracterului de titlu executoriu al contractului de credit se urmărește recuperarea mai eficientă a creditelor. Consideră că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 nu are caracter retroactiv, deoarece la data apariției acesteia contractele de credit, cărora ea li se aplică, erau în derulare.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 18 septembrie 1998, Judecătoria Buhuși a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 pentru întocmirea bilanțului contabil special și regularizarea unor credite și dobânzi clasificate în categoria „pierdere” la Banca Agricolă — S.A., aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998. Excepția a fost ridicată de Societatea Comercială „Intensiv” — S.A. Itești din comuna Berești-Bistrița, care în susținerea acesteia arată că: prin recunoașterea caracterului de titlu executoriu al contractelor de credit încheiate de Banca Agricolă — S.A. în perioada anterioară intrării în vigoare a ordonanței se încalcă principiul neretroactivității legii prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție; recunoașterea caracterului de titlu executoriu al contractelor de credite atât în ceea ce privește creditele propriu-zise, cât și în ceea ce privește dobânzile, lipsește debitorul de dreptul de a cere ca o instanță să statueze asupra cuantumului dobânzilor; practic, dispozițiile art. 5 din ordonanță modifică o situație juridică născută sub imperiul unei legi anterioare, fiind în contradicție cu principiul neretroactivității.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată consideră că prevederile art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 sunt constituționale. Se arată că: prin recunoașterea caracterului de titlu executoriu al contractelor de credit încheiate de Banca Agricolă — S.A. cu clienții săi anterior datei de 31 decembrie 1996, atât pentru creditul propriu-zis, cât și pentru dobânzi, nu se încalcă prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție, întrucât invocarea acestui caracter este posibilă numai în situațiile juridice ulterioare adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/1997, cum este și cauza de față, iar nu și în privința celor anterioare; prin consacarea caracterului executor al contractelor de credit atât pentru credite, cât și pentru accesorii, s-a urmărit recuperarea mai eficientă și mai rapidă a creditelor acordate de Banca Agricolă — S.A. clienților săi, evitându-se astfel recurgerea repetată la instanțele judecătorești pentru obținerea unor titluri executorii privitoare la dobânzi; debitorii care nu sunt de acord cu respectivul cuantum al dobânzilor stabilit prin procedura executării au deschisă calea unei contestații la executare, situație în care instanța poate să verifice cuantumul dobânzilor și modul de

calcul al acestora, iar recunoașterea caracterului executor al contractelor nu afectează raporturile obligaționale stabilite prin convenția părților, ci doar faza executării; împrejurarea că prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 se stabilește caracterul executor al contractelor de credit încheiate anterior datei de 31 decembrie 1996 nu afectează drepturile și obligațiile părților, așa cum au fost ele stabilite la încheierea contractelor, ci permite doar o mai rapidă executare a lor.

În conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al președintelui Senatului se apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată „nu este valabilă în cazul prezentat” pentru următoarele considerente: deși contractele de împrumut au fost încheiate anterior apariției ordonanței, efectele lor se produc și după această dată; potrivit clauzelor contractuale de împrumut, sucursalele Băncii Agricole — S.A. trebuie să recupereze împrumutul acordat, scadent și nerambursat de către debitorii; neretroactivitatea presupune ca legea nouă să nu opereze pentru acțiunile stinse la apariția legii; ordonanța se referă la proceduri și la formalități care trebuie să fie executate potrivit reglementărilor în vigoare la data îndeplinirii lor și nu pe baza actelor normative în vigoare la data încheierii contractelor de împrumut; acțiunile în justiție ale Băncii Agricole — S.A. reprezintă „o măsură procedurală și de imediată aplicare pentru stingerea efectelor valabile la data apariției ordonanței”.

În punctul său de vedere Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât: prin consacarea caracterului de titlu executoriu al contractelor de credit se urmărește recuperarea rapidă și eficientă a creditelor acordate; măsurile luate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 sunt măsuri administrative în definitivarea unor fapte juridice deja existente, pentru evitarea recurgerii repetate la instanțele judecătorești în vederea obținerii unui titlu executoriu și pentru descongestionarea activității instanțelor; prin Legea bancară nr. 58/1998 s-a conferit calitatea de titlu executoriu tuturor contractelor de credit bancar, precum și garanțiilor reale și personale constituite în scopul garantării creditului bancar.

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, raportul judecătorelui-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Excepția se referă la art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 pentru întocmirea bilanțului contabil special și regularizarea unor credite și dobânzi clasificate în categoria „pierdere” la Banca Agricolă — S.A., aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998, care prevede: „Contractele de credit încheiate între Banca Agricolă — S.A. și împrumutații săi pentru creditele și dobânzile ce intră sub incidența prevederilor prezentei ordonanțe de urgență constituie titluri executorii.”

În legătură cu acest text legal, autorul excepției de neconstituționalitate susține că, prin recunoașterea

caracterului de titlu executoriu al contractelor de credit încheiate de Banca Agricolă — S.A. în perioada anterioară intrării în vigoare a ordonanței, se încalcă principiul nere-troactivității legii, prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile*”.

Curtea Constituțională a mai exercitat controlul de constituționalitate asupra prevederilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997, aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998, și a stabilit că acestea sunt constituționale. Astfel, prin Decizia nr. 3 din 2 februarie 1999, nepublicată la data pronunțării prezentei soluții, s-a reținut că textul criticat nu conține în sine nici o dispoziție cu caracter retroactiv și deci nu contravine art. 15 alin. (2) din Constituție. Dispoziția legală criticată face aplicația unui principiu consacrat de art. 372 din Codul de procedură civilă, în sensul că executarea silită se poate face nu numai pe baza unei hotărâri judecătorești investite cu for-mulă executorie, ci și „în virtutea unui titlu executoriu”, pre-văzut de lege. S-a reținut, de asemenea, că ulterior adoptării actului normativ criticat, prin Legea bancară nr. 58/1998 s-a acordat, în mod general, pentru toate băncile calitatea de titluri executorii contractelor de credit

bancar, precum și garanțiilor reale și personale constituite în scopul garantării creditului bancar.

Ca și în cauza de față, nici în dosarul în care a fost pronunțată Decizia nr. 3/1999 excepția de neconstituționalitate nu viza, în realitate, constituționalitatea textului criticat, ci aplicarea în timp a prevederilor sale, adică stabilirea, în urma interpretării, dacă acestea sunt aplicabile sau nu și contractelor de credit încheiate anterior intrării în vigoare a ordonanței, care nu conține dispoziții tranzitorii sau alte reglementări privind aplicarea în timp a art. 5. Cu privire la acest aspect, prin decizia menționată s-a reținut că juris-prudența Curții Constituționale a stabilit în mod constant că nu intră în competența Curții controlul aplicării dispozițiilor unei legi sub raportul acțiunii lor în timp, ci numai constatarea dacă aceste dispoziții sunt în concordanță cu Constituția.

Având în vedere că nu au intervenit elemente noi care să determine schimbarea soluției pronunțate, care își men-ține valabilitatea și în prezenta cauză, excepția de necon-stituționalitate a prevederilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997, aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998, urmează a fi respinsă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 1, 2, 3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/1997 pentru întocmirea bilanțului contabil special și regularizarea unor credite și dobânzi clasificate în categoria „pierdere” la Banca Agricolă — S.A., aprobată și modificată prin Legea nr. 166/1998, excepție ridicată de Societatea Comercială „Intensiv” — S.A. Itești din comuna Berești-Bistrița în Dosarul nr. 1.038/1998 al Judecătoriei Buhuși, județul Bacău.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 9 martie 1999.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2-4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B.

Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenții economici, București,
Str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2, telefon 211.57.30.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 668.55.58 și 335.01.11/2178.